

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:4019

av **Jens Holm m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2017/18:147 Ny djurskyddslag

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd bör ges i uppdrag att utreda vilka djur som bör finnas på en positiv lista över tillåtna djur på cirkus och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på obligatorisk ID-märkning och central registrering av katter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med lagförslag som tydliggör att ansvarig myndighet har bemyndigande att specificera vilka arter som får hållas som sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett förbud mot grytanlagsprov bör införas i den nya djurskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen beslutar att det i djurskyddslagen ska införas en ny paragraf angående villkor för hållande av mink för pälsproduktion, med den lydelse som framgår i motionen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur fler lantbruksdjur inom

animalieproduktionen ska ges möjlighet till utevistelse och naturligt beteende och tillkännager detta för regeringen.

2 Bakgrund

Regeringen föreslår i propositionen en ny djurskyddslag med syfte att säkerställa ett gott djurskydd och att främja en god djurvälstånd och respekt för djur. Lagen gäller djur som hålls av människan och, med undantag för vissa bestämmelser, viltlevande försöksdjur. Det slås fast att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs. Det införs ett krav på att den som håller djur eller på annat sätt tar hand om djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov. Det klargörs även att tamdjur inte får överges.

Det införs även förbud mot att djur tränas för eller används i prov på ett sådant sätt att de utsätts för lidande och förbudet mot dopning utökas och förtydligas. Vidare föreslås bl.a. en ny sekretessbrytande bestämmelse som gör det möjligt för personal inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten att lämna uppgifter om vissa djurskyddsproblem till kontrollmyndigheten för djurskydd eller till Polismyndigheten.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 april 2019.

3 Sverige behöver ett stärkt djurskydd

Vänsterpartiet har under lång tid efterfrågat ett förslag om stärkt djurskyddslagstiftning. Det har snart gått sju år sedan betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) redovisades och vi välkomnar därför att regeringen nu för första gången presenterar en ny djurskyddslagstiftning med utgångspunkt från djurskyddslagsutredningen. Vår uppfattning är att djurskyddslagsutredningen med sina förslag ger förutsättningar för en efterlängtd modern djurskyddslagstiftning. Vi välkomnar därför många av de förslag på förbättringar som föreslås i propositionen, men anser samtidigt att ytterligare åtgärder bör införas för att stärka nuvarande djurskyddslagstiftning. Nedan presenterar vi dessa förslag, varav flertalet även ingick bland djurskyddslagsutredningens tidigare förslag.

3.1 Inga vilda djur på cirkus

Cirkusverksamhet bygger på att man är kringflyttande och att djuren i någon form förevisas. Djurskyddslagsutredaren konstaterar i betänkandet att förutsättningarna för att skapa en god djurvälstånd i cirkusverksamhet är begränsade p.g.a. kringflyttande samt att ytorna att hålla djuren på också är begränsade. Olika djurarter har olika behov vilket gör dem mer eller mindre lämpliga till att använda i cirkusverksamhet. Generellt anser utredaren att framför allt domesticerade djur bör användas vid cirkus. Utredningen bedömer att cirkusar saknar praktiska förutsättningar att hålla elefanter och sjölejon på ett sätt som tillåter att de kan bete sig naturligt. Regeringen delar bedömningen att dessa djurarter inte bör få förevisas på cirkus eller andra liknande offentliga förevisningar där djur flyttas från ort till ort och avser därför att i djurskyddsförordningen införa ett förbud.

Vänsterpartiet delar djurskyddslagsutredningens bedömning att icke-domesticerade djur är olämpliga att hållas och visas på cirkus. Därför anser vi att inga icke-domesticerade djur bör tillåtas att ingå i cirkusverksamhet. Vänsterpartiet anser därför att förbud mot sjölejon och elefanter är ett steg i rätt riktning men att det behöver kompletteras med ytterligare åtgärder. I dag fungerar våra bestämmelser på området genom att en förbudslista finns över vilka arter som inte får hållas och visas på cirkus. Vi anser, i likhet med SLU, Uppsala Universitet och Djurens Rätt att det i stället bör införas en s.k. positiv lista över de djurarter som ska vara tillåtna att hållas och visas på cirkus. Genom att inrätta en positiv lista över vilka djur som får hållas på cirkus ges en rad fördelar jämfört med att införa ett förbud mot vilda djur. För det första är gränsdragningen mellan vilda och domesticerade djur inte alldeles enkel att göra. Det krävs vetenskap och beprövad erfarenhet för att göra dessa gränsdragningar. För det andra ges lagstiftaren eller den som har bemyndigande större möjlighet att med en sådan lista säkerställa att djurvälståndet ligger steget före när nya arter tillkommer som kan vara aktuella att förevisas på cirkus. Med en positiv lista försvinner även behovet för kontrollmyndigheten att bedöma lämpligheten i att hålla alla de olika djurslag som saknas på förbudslistan. Ett antal länder i Europa har, eller är på väg att införa, förbud mot vilda djur på cirkus med en positiv lista med domesticerade arter. Belgien införde 2014 ett förbud mot vilda djur på cirkus och domesticerade arter som finns på en positiv lista är tillåtna. Nederländerna införde positiv lista för djur på cirkus 2015. Finland och Luxemburg samt Estland kommer under 2018 att införa samma förbud genom att inrätta en positiv lista.

SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd bör ges i uppdrag att utreda vilka djur som bör finnas på en positiv lista över tillåtna djur på cirkus. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.2 Inför obligatorisk ID-märkning och registrering av katter

Vänsterpartiet ser positivt på regeringens förslag om att djur av tamdjursart inte ska få överges. Det är i dag, inte minst för katter, ett stort problem att djur överges av sina ägare men förekommer även i ökande utsträckning när det gäller andra arter. Förbud mot att överge djur är positivt både för att minska lidandet hos djuren och för att minska de problem som uppstår för samhället och ekosystemen. Visserligen kan det enligt nuvarande lagstiftning anses olagligt att överge sina husdjur men vi delar regeringens bedömning att ett uttryckligt förbud i lagstiftningen tydligare stärker djurägarens ansvar. När det gäller att komma åt problematiken med övergivna katter anser vi dock att enbart ett förbud är otillräckligt. I likhet med utredningen anser vi att det i lagen även bör införas bestämmelser med krav på märkning och registrering av katter. Det underlättar för de inblandade myndigheterna att skilja ägda katter från övergivna och förvildade katter. Utredningen konstaterar att oklarheterna om vilken myndighet som är ansvarig för herrelösa katter uppges av olika instanser ofta få till följd att inte någon myndighet känner sig ansvarig för att åtgärda detta ofta kostnads- och arbetskrävande problem. Utredaren konstaterar att krav på märkning kommer att medföra en viss kostnad för djurägaren men att det samtidigt kommer att bespara myndigheter och samhället kostnader eftersom hanteringen av katterna kan bli mer effektiv. Det skulle därutöver höja kattens status och sända en tydlig signal om att det är kattägarna och inte myndigheterna som är ansvariga för att ta hand om de katter som kattägarna har skaffat sig. Utredaren föreslår att katterna ska registreras i ett centralt register. Kostnaden för märkning och registrering ska betalas av kattägarna. Införande, upprätthållande och hantering av registret ska ske enligt kostnadstäckningssystem.

Vänsterpartiet delar inte regeringens bedömning att ett obligatoriskt krav på märkning och registrering av katter bör utredas ytterligare. Då utredningen föreslog att åtgärden borde införas och då alla hundar i Sverige redan måste märkas och registreras i Jordbruksverkets centrala hundregister anser vi det vara fullt möjligt för regeringen att gå fram med ett färdigt förslag till riksdagen. Vi anser inte att de skäl som regeringen framför för att motivera ytterligare en utredning, bl.a. hantering av personuppgifter, är skäl till att ytterligare skjuta upp detta angelägna problem med hemlösa katter.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på obligatorisk ID-märkning och central registrering av katter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.3 Tydliggör vilka sällskapsdjur som ska tillåtas

I djurskyddslagsutredningens betänkande konstateras att lagstiftningen kring exotiska djur är otillräcklig och att det saknas både praktisk och kunskapsmässig förutsättning för att dessa djur ska få en god välfärd. Utredaren anser därför att djurskyddsbestämmelserna bör ändras så att ”endast djur som är lämpade som sällskapsdjur tillåts hållas”. Vänsterpartiet anser att en sådan begränsning bör införas för att stärka sällskapsdjurens möjlighet till beteenden som är viktiga för deras välbefinnande och att arter som inte är lämpade som sällskapsdjur inte tillåts. I nuläget har ansvarig myndighet enligt djurskyddslagen möjlighet att förbjuda viss djurhållning, men det är inte tydliggjort om Jordbruksverket även har rätt att specificera vilka arter som är lämpliga att hålla som sällskapsdjur. Då det i dag är en ständig tillströmning av nya exotiska arter som sällskapsdjur skulle införande av en s.k. positiv lista som beskriver vilka djur som är tillåtna att hållas av privatpersoner vara en möjlig lösning.

Regeringen bör återkomma med lagförslag som tydliggör att ansvarig myndighet har bemyndigande att specificera vilka arter som får hållas som sällskapsdjur. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.4 Inför förbud mot grytanlagsprov

Regeringen föreslår att nuvarande bestämmelse om förbud mot att utsätta djur för lidande vid viss träning och vid tävling, ljud och bildinspelning, föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten, förs över till den nya lagen utan ändring i sak. Därutöver föreslår man att förbudet ska utvidgas till att omfatta träning för och användning av djur vid prov. Vänsterpartiet ser positivt på en sådan utvidgning av förbudet men delar inte regeringens uppfattning att grytanlagsprov tills vidare ska undantas från detta förbud mot lidande vid prov. Användning av levande grävling vid grytanlagsprov innebär lidande och stress för grävlingen och kan enligt vår uppfattning inte vara förenligt med intentionerna med förbudet. Samhällsnyttan av dessa prov är också ytterst begränsad. Myndigheterna har inte kunnat finna att grytjakten är betydelsefull för att bekämpa djursjukdomar. Inte heller förekommer det i samband med trafikolyckor något eftersök av räv eller grävling vilket skulle motivera denna typ av

prov för hundar. Även djurskyddslagsutredningen konstaterade att grävlingarna utsätts för en sådan stress att det inte kan anses förenligt med djurskyddslagstiftningen och rekommenderar att grytanlagsprov förbjuds. Vi ser, i motsats till regeringen, inget skäl till att frågan ytterligare behöver utredas.

Ett förbud mot grytanlagsprov bör införas i den nya djurskyddslagstiftningen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.5 Minkfarmning

År 2006 lade den socialdemokratiska regeringen i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet fram propositionen Skärpta djurskyddskrav för minkuppfödning (prop. 2005/06:197). Tyvärr valde den borgerliga regeringen att inte gå vidare med propositionen med resultatet att situationen för minkarna inte har förbättrats. Visserligen har antalet minkfarmer minskat, men fortfarande föds cirka en miljon minkar upp under oacceptabla former. Burarna och rutinerna på farmerna ser i allt väsentligt likadana ut som då och det finns inget som tyder på att djurskyddsproblemen har minskat p.g.a. de nya föreskrifterna som kom 2012.

Vetenskapliga studier visar att minkar på pälsdjursfarmer är starkt motiverade att utföra samma aktiviteter som vilda minkar, trots att de är födda och uppvuxna i fångenskap, och trots att de förses med mat. De är t.ex. beredda att arbeta hårt för att få tillgång till simvatten.

I en artikel i Applied Animal Behaviour Science i december 2009 visade forskare från Sveriges lantbruksuniversitet, med finansiering från pälsbranschen, att 70 procent av 150 minkhonor på två farmer utförde stereotypa beteenden, oavsett om de hade berikningsföremål eller inte. Dessa upprepade beteendemönster är en erkänd indikation på att ett djur inte får utlopp för viktiga naturliga beteendebestånd. Studiens slutsats är att burberikningar, i den form som ska ges i dag på svenska minkfarmer, inte är tillräckligt för att eliminera stereotypa beteenden. Däremot visar studier att simvatten är en viktig berikning för minkar.

Men det är också välkänt att minkar hanterar stress på två olika sätt. De aktiva hanterar sin frustration genom utåtriktade beteenden, t.ex. stereotypa rörelser, medan de passiva stresshanterarna reagerar med inaktivitet. Man har påvisat högre nivåer av stresshormoner hos passiva minkar än hos minkar med stereotypa beteenden.

Under 2011 utförde länsstyrelserna inspektioner på 32 av landets omkring 70 minkfarmer. Bara 3 av 32 farmer klarade sig utan anmärkningar. Döda och/eller

skadade minkar hittades på 22 procent av farmerna. På 19 procent av farmerna var burarna mindre än lagstiftningens minimimått. Föremål för sysselsättning åt minkarna saknades på hela 47 procent av farmerna. Pälsindustrin har alltså inte visat sig villig att leva upp till ens enkla och billiga berikningskrav som tillgång till halm och bollar, trots att berikning redan är ett tydligt lagkrav. Att pälsfarmerna då skulle klara av att ställa om till system som på allvar förändrar för djuren och minskar beteendestörningarna förefaller desto mer osannolikt.

Inspektionerna visade också på systematiska brister på andra områden: 50 procent av farmerna saknade giltigt tillstånd för sin verksamhet. Pälsdjursnäringens utredning från 2003 rekommenderade att minknäringen helt eller delvis borde läggas ned om man inte senast till 2010 lyckades leva upp till djurskyddslagets krav på naturligt beteende. I Europa är trenden att allt fler länder förbjuder pälsdjursfarmning. Flera europeiska länder (Storbritannien, Nederländerna, Kroatien, Österrike, Slovenien, Tjeckien, Bosnien-Hercegovina, Ungern samt Makedonien) har redan fattat beslut om att förbjuda pälsdjursuppfödning. Nederländerna var Europas andra största pälsproducent när beslutet fattades och minkfarmning ska vara utfasad till 2024. I Tyskland och Schweiz har reglerna skärpts så att djuren ska kunna utföra sina naturliga beteenden. Krav ställs på en simbassäng om minst en kvadratmeter.

Jordbruksverket har tagit fram regeländringar för pälsdjursuppfödning som trätt i kraft stegvis sedan 2012. Dessa ändringar är tyvärr av så begränsad natur att det inte kommer att medföra någon märkbar förbättring för djuren på svenska pälsfarmer. Pälsdjursuppfödning i Sverige kommer att fortsätta att inskränka djurens välfärd och möjlighet till ett naturligt beteende. Därför behövs nu en lagändring. Det är varken acceptabelt eller nödvändigt att regeringen, vid sidan av förslaget om ny djurskyddslagstiftning, ytterligare vill låta utvärdera djurskyddslaget hos minkarna. Då en rad europeiska länder redan infört förbud eller striktare regler än Sverige är det hög även för Sverige att gå till handling i frågan.

Lagförslaget från 2006 är lika aktuellt nu som då. Ny forskning har dessutom tillkommit som ytterligare stödjer krav på simvatten. Vänsterpartiet föreslår det därför i oförändrad form, sånär som på att Djurskyddsmyndigheten ändrats till Jordbruksverket då Djurskyddsmyndigheten inte längre existerar. En ny paragraf bör införas i djurskyddslagen med följande lydelse:

”Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av

att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion.”

Detta bör riksdagen besluta.

3.6 Krav på att hålla djur lösgående och rätt till utevistelse

Regeringen bedömer i propositionen att alla djur bör hållas lösgående. Man anser dock att konsekvenserna av att införa ett krav på att hålla djur lösgående och behov av övergångsbestämmelser och undantag dock behöver utredas ytterligare. Vänsterpartiet delar regeringens bedömning att alla djur bör hållas lösgående samt att behov av övergångsbestämmelser och undantag bör utredas. I likhet med Svenska Djurskyddsföreningen anser vi dock att övergångstiden bör begränsas.

De uppbundna systemen begränsar djurens rörelsefrihet kraftigt och påverkar t.ex. djurens möjligheter att vända sig och klia sig. Systemen med lösgående djur kan även ha andra fördelar än det huvudsakliga syftet att stärka djurens välfärd, vilket också konstateras i propositionen. System med lösgående djur bedöms vara mer rationella än uppbundna system för större nötbosättningar och de innebär även lägre investeringskostnader per djur i medelstora till stora mjölkbosättningar.

Vänsterpartiet anser att det även är av central betydelse att fler djur ges tillgång till utevistelse. För många domesticerade djurarter är möjlighet till utevistelse en förutsättning för att skapa utrymme för naturligt beteende. När en ny djurskyddslag kom 1988 fick kor, får och getter rätt till utevistelse. För t.ex. kor har det visat sig att kor på bete bl.a. har ökad välfärd, bättre hälsa, färre skador, högre fruktsamhet och minskat behov av antibiotika jämfört med kor som hålls inne året runt.

Andra djur inom livsmedelsindustrin, som t.ex. grisar, höns och kycklingar, har liknande behov av utevistelse, men det är ytterst få av dem som ges möjlighet till detta. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur fler lantbruksdjur inom animalieproduktionen ska ges möjlighet till utevistelse och naturligt beteende. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Jens Holm (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Birger Lahti (V)

Yasmine Posio Nilsson (V)

Håkan Svenneling (V)